

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”ETSK:n arvio EU:n kestävän kehityksen strategiaa koskevasta vuoden 2011 seurantaraportista” (oma-aloitteinen lausunto)

(2012/C 229/04)

Esittelijä: **Stefano PALMIERI**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 25. lokakuuta 2011 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

ETSK:n arvio EU:n kestävän kehityksen strategiaa koskevasta vuoden 2011 seurantaraportista.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. toukokuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 23.–24. toukokuuta 2012 pitämässään 481. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 138 ääntä puolesta ja 9 vastaan 12:n pidättäessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) katsoo, että Eurostatin seurantakertomus (2011 *Monitoring Report of the EU Sustainable Development Strategy*) on hyödyllinen ja tärkeä väline, jonka avulla voidaan

- luoda katsaus tähänastiseen edistykseen EU:n kestävän kehityksen strategian tavoitteiden ja päämäärien saavuttamisessa
- tarkistaa ja parantaa EU:n kestävän kehityksen strategian tavoitteita, toimia ja välineitä sekä hioa käytössä olevia, kestävästä kehitystä mittaavia menetelmiä ja välineitä
- tarttua uusiin näkyvissä oleviin haasteisiin, etenkin kun ajatellaan globaalin talous- ja rahoituskriisin vaikutuksia kestävän kehityksen strategiaan.

1.2 ETSK pahoittelee tässä yhteydessä sitä, ettei komissio ole esittänyt kertomusta kestävän kehityksen strategian täytäntöönpanon tilasta EU:ssa, ja kehottaa komissiota ja muita EU:n toimielimiä reagoimaan Eurostatin kertomuksen tuloksiin, sillä se on kiinteä osa kyseistä strategiaa ja perusluonteinen väline, jonka avulla voidaan arvioida poliittisesti tähän mennessä toteutettuja toimia ja määrittellä tulevia suuntaviivoja.

1.3 ETSK katsoo näin ollen, että tarvitaan nykyistä tehokkampia poliittisia toimia strategian tavoitteiden saavuttamiseksi, alkaen pyrkimyksistä mitata tarkasti kestävän kehityksen tilaa, mihin sisältyy kestävästä kehitystä tukevien poliittisten toimien tehokkuuden arviointi niin tieteelliseltä kuin poliittiseltä kannalta.

1.4 Tätä varten Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kehottaa jälleen ottamaan huomioon komiteassa toimivassa kestävän kehityksen seurantaraportissa näiden aiheiden pohjalta syntyneet virikkeet ja pohdinnat, jotta tuodaan esiin kansalaisyhteiskunnan

näkemykset. Kestävän kehityksen malliin siirtyminen voi olla tehokas vain, jos käynnistetään demokraattisia prosesseja, joilla edistetään suuren yleisön tietoisuutta ja sen osallistumista päätöksentekoprosessiin kehittämällä kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten päätöksentekijöiden vuoropuhelurakenteita.

1.5 ETSK korostaa tarvetta vahvistaa kestävän kehityksen strategian yhteyksiä muihin EU:n keskeisiin poliittisiin aloitteisiin. Kestävän kehityksen käsitteen monialainen ja kattava luonne edellyttää tiivistä yhteyttä kaikkiin muihin keskeisiin poliittisiin painopisteisiin (sosiaalinen tasa-arvoisuus, köyhyyden ja työttömyyden torjunta, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, resursien tehokas käyttö, luonnonvarojen suojeleminen, sosiaalinen koheesio ja kehitysyhteistyö).

1.5.1 Tämä EU:n poliittisten strategioiden yhteenliittämisen tarve on entistäkin tärkeämpi nykyisessä tilanteessa. Globaalin talouskriisin vakavien seurausten vuoksi on erotettava toisistaan maailmantalouden nykytilanteen vaikutukset sekä pitkäjänteisten, perinpohjaisten ja jäsenneilyjen kestävän kehityksen strategioiden kehittäminen.

1.5.2 ETSK vahvistaa etenkin, että EU:n kestävän kehityksen strategian ja Eurooppa 2020 -strategian koordinoitua on parannettava ja että ne on integroitava keskenään entistä tiiviimmin, jotta varmistetaan, että Eurooppa 2020 -strategian toimet varmasti suunnataan kestävän kehityksen edistämiseen. Analysoimalla ja tutkimalla uusia indikaattoreita voidaan arvioida niiden toimien tehokkuutta, joilla edistetään kestäviä kulutus- ja tuotantomalleja sekä viedään eteenpäin Eurooppa 2020 -strategian seurantaraportissa.

1.6 ETSK kehottaa vahvistamaan kestävän kehityksen sosiaalista ulottuvuutta, etenkin kun ajatellaan talouskriisin sosiaalisia vaikutuksia – ennen kaikkea työttömyyden, eriarvoisuuden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskin lisääntymistä – jotka kohdistuvat eniten heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin ja saavat aikaan ihmisten elinoloihin kohdistuvan pitkän aikavälin ketjureaktion sekä rajoittavat myös ympäristönsuojelun toimintavaraa.

1.7 ETSK kannattaa vahvasti sellaisen talouskehityksen edistämistä, jonka avulla voidaan varmistaa talouskasvu ja tasoittaa ympäristöön kohdistuvat haitat ja jossa otetaan huomioon keskeiset tasa-arvoisuuden, yhteistyön ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteet (joihin kestävä kehityksen käsite perustuu).

1.7.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kannattaa vihreän kasvun käsitettä ja vihreän talouden kehittämistä. Se on määrää toteuttaa kestävä kehitys pitkäjärjestyksessä samalla kun vähennetään mahdollisuuksiin kohdistuvaa eriarvoisuutta tai epätasa-arvoa siirryttäessä kohti vähähiilistä kehitysmallia ⁽¹⁾.

1.7.2 ETSK suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti Kansainvälisen työjärjestön ILO:n suosituksiin vihreistä työpaikoista, jotta varmistetaan työntekijöille laadukas ja ihmisarvoinen työ (*decent work*) siirryttäessä kohti vihreää taloutta ja vältetään näin se, että vihreässä taloudessa toistetaan muissa muutosvaiheissa syntyneet sosiaaliset erot.

1.8 Siirryttäessä kohti kestävä kehitystä on tärkeää lisätä tutkimukseen ja innovointiin kohdennettuja investointeja etenkin energia-alalla, jotta edistetään enemmän uusiutuviin energialähteisiin ja vähemmän fossiilisten polttoaineiden käyttöön perustuvaa kehitysmallia ja jatketaan talouden energiantensiiteetin alentamista ottaen myös huomioon kasvuun ja työpaikkoihin kohdistuvat myönteiset vaikutukset, joita saattaa syntyä, kun käynnistetään uutta toimintaa ja edistetään talouden kilpailukykyä.

1.9 Tutkimuksen laadun ja teknologisen innovoinnin ohella myös koulutuksella on keskeinen merkitys. Se johtaa kansalaisyhteiskuntaa kohti erilaista kehitysmallia tarjoamalla tarvittavia välineitä, joiden avulla haasteisiin voidaan tarttua tehokkaasti, ja vahvistamalla sen roolia muutoksen katalysaattorina.

1.10 Asiamukaisen valveuttamisen ja koulutuksen varmistaminen kestävä kehityksen alalla on näin ollen keskeisen tärkeä tavoite, joka on toteutettava samanaikaisesti kun otetaan käyttöön entistä tehokkaampia parametreja, joilla mitataan edistymistä kohti kestävämpää kehitystä.

1.11 Erityisesti on asianmukaista jatkaa ETSK:n viitoittamalla tiellä ja edistää talouden kehitystä mittaavien, muihin tekijöihin kuin bkt:hen perustuvien uusien indikaattorien laatimista ⁽²⁾ sekä ottaa analyysissä huomioon niin määrällinen kuin laadullinen ulottuvuus, sillä siinä on voitava tutkia myös sitä, miten sosiaaliset toimijat suhtautuvat kestävään kehitykseen liittyviin kysymyksiin ja arvioivat niitä.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "ETSK:n kanta Yhdistyneiden Kansakuntien kestävä kehityksen konferenssin (Rio + 20) valmisteluihin", esittelijä Hans-Joachim Wilms, EUVL C 143, 22.5.2012, s. 39.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "BKT ja muut indikaattorit – kansalaisyhteiskunnan osallistuminen täydentävien indikaattorien valintaan", EUVL C 181, 21.6.2012, s. 14.

1.12 Vain asiantuntijoiden sekä poliittisten, sosiaalisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tukemassa osallistavassa prosessissa voidaan luoda uusi poliittinen ja sosiaalinen kulttuuri, jonka avulla voidaan laatia kehitysidea, joka kattaa ja yhdistää taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen osa-alan ja johon laadukseen ja kestävä inhimillisen edistyksen käsite perustuu.

2. Johdanto

2.1 Tuoreimmassa Eurostatin seurantakertomuksessa (2011 *Monitoring Report of the EU Sustainable Development Strategy*) luodaan katsaus EU:n kestävä kehityksen strategiaan vuonna 2011, esitetään tarkka kuva EU:n jäsenvaltioiden tilanteesta kaksi vuotta kriisin alkamisen jälkeen ja mahdollistetaan näin kriittinen arvio sekä yhteiskunnissamme käynnissä olevista suurista muutoksista että parhaillaan käytävästä keskustelusta. Siinä tarkastellaan mahdollisuutta, jonka siirtyminen vähähiiliseen talouteen saattaa tarjota taantumien torjumiseen, jos näin edistetään tuotannon elpymistä ja estetään työttömyyden lisääntyminen.

2.2 Koska ETSK toimii EU:n toimielinten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan välisenä siltana, se aikoo antaa panoksensa edellä mainitun kertomuksen käynnistämään keskusteluun edistämällä Euroopan kansalaisia edustavien elinten osallistumista niiden aiheiden ja hankkeiden arviointiin, jotka ovat merkittäviä kestäväpohjaisen taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kehityksen kannalta.

2.3 Käsillä oleva lausunto on myös jatkoa ETSK:n aiemmin laatimille lausunnoille valmisteltaessa YK:n kestävä kehityksen kokousta (*UN Conference on Sustainable Development, UNCSD*), joka pidetään Rio de Janeirossa kesäkuussa 2012 (Rio + 20).

2.3.1 Lausunto on kansalaisyhteiskunnan panos Rio + 20-huippukokouksessa käytäviin neuvotteluihin etenkin kun ajatellaan yhtä huippukokouksen kahdesta keskeisestä haasteesta: kestävä kehityksen institutionaaliset puitteet.

3. Yleistä

3.1 Vuoden 2011 kertomuksen indikaattorien analyysissä korostetaan sitä, miten pyrkimyksissä kohti EU:n kestävä kehityksen strategian tavoitteita eräiden saavutettujen tulosten voidaan katsoa johtuvan pikemminkin nykyisestä maailmantalouden tilanteesta kuin järjestelmällisten ja pitkäjärjestyksien strategioiden toteuttamisesta kestävä kehityksen saavuttamiseksi. Painopisteinä ovat jäsenvaltioiden välisten erojen analysointi ja tutkiminen pyrittäessä kyseisiin tavoitteisiin.

3.1.1 Kertomuksessa tuodaan esiin **myönteinen kehitys** vuodesta 2000 nykypäivään seuraavasti:

— köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen uhkaamien henkilöiden määrän aleneminen (vaikkakin köyhien työntekijöiden määrä on noussut)

- elinajanodotteen nousu ja kansanterveyden yleinen paraneminen (vaikkakaan terveydenhoitomahdollisuudet eivät edelleenkaan ole yhtäläiset)
- kasvihuonekaasupäästöjen aleneminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön lisääntyminen
- yleisten lintulajien määrän ja moninaisuuden vakaus luonnon monimuotoisuuden kokonaistilan ja luonnonjärjestelmien eheyden hyvänä ilmaisimena.

3.1.2 **Kielteisen kehityksen** osalta voidaan todeta seuraavaa:

- materiaalien kysynnän nousu huolimatta resurssien tuottavuuden kasvun myönteisestä suuntauksesta
- ikääntyneiden työntekijöiden työllisyysasteen noususta huolimatta vuodeksi 2010 asetettua tavoitetta ei ole saavutettu
- kalastustoiminnan jatkuminen yli kalavarojen kestävyystasojen
- talouskehityksen ja liikenteen energiankulutuksen kytköksen katkaiseminen on nykyisin vain suhteellista, eikä henkilöliikennettä ja tavarakuljetuksia ole onnistuttu siirtämään ympäristöä vähemmän kuormittaviin liikennemuotoihin
- vuodeksi 2010 asetettua tavoitetta kohdentaa 0,56 prosenttia bruttokansantulosta viralliseen kehitysapuun ei ole saavutettu.

3.2 Kun ajatellaan kriisin vaikutusta Eurostatin kertomuksessa analysoituun myönteiseen tai kielteiseen kehitykseen, on todettava, että ilmastoa muuttavien kaasupäästöjen vähenemisen voidaan katsoa johtuvan yhtäältä energian entistä tehokkaammasta käytöstä ja vähähiilisten polttoaineiden hyödyntämisen lisääntymisestä ja toisaalta kriisistä johtuvista laskusuhdanteen vaikutuksista.

3.2.1 Kaikelle taloudelliselle toiminnalle välttämätön energia on muuttuja, joka on tiiviimmin sidottu talouskasvuun, sillä energian loppukulutus vähenee bkt:n alentuessa. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää pyrkiä edelleen kohti talouskasvun ja ympäristöön kohdistuvan paineen erottamista toisistaan irrottamalla vaurauden luominen energiankulutuksesta.

3.3 Lopuksi Eurostatin kertomuksessa esitetyistä näkymistä ilmenee, että Euroopan unioni on edistynyt merkittävästi edetessään kohti kestäväpohjaista ekologista, taloudellista ja sosiaalista kehitystä. EU:n talous on kuitenkin edelleen energia- ja hiili-intensiivistä, ja tämän vuoksi on vahvistettava toimia, joilla pyritään toteuttamaan perinpohjaisia rakenteellisia muutoksia, jotta voidaan käynnistää pitkäjänteinen siirtymäprosessi, johon nykyinen globaali taloustilanne ei vaikuta.

4. Erityistä

4.1 **Sosioekonomista kehitystä** mittaavien indikaattorien analyysistä vuodesta 2000 vuoteen 2011 ilmenevät erityisen selvästi globaalin talouskriisin aiheuttaman taantumun vaikutukset. Tämä ilmenee etenkin tutkittaessa bkt:tä, investointeja ja työn tuottavuutta.

4.1.1 Kielteisiä suuntauksia on havaittu työttömyyden ja työllisyyden osalta, ja erityisesti nuorisotyöttömyysaste on huolestuttava. Myönteisiä suuntauksia sen sijaan ovat kotitalouksien säästöjen lisääntyminen kriisin seurauksena, tutkimus- ja kehitystoimintaan kohdennettujen varojen kasvu sekä energiaintensiteetin parantuminen, jonka osalta on havaittavissa täydellinen erottaminen taloudesta.

4.1.2 Sosioekonominen kehitys mittaa saavutettua edistystä rakennettaessa innovatiiviseen ja ekologisesti tehokkaaseen talouteen perustuvaa yhteiskuntaa, joka tarjoaa kansalaisyhteiskunnalle korkean elintason. Talouskriisi on haitannut näiden tavoitteiden saavuttamista. Talouden viherryttämisen kehitysprosessi saattaa kuitenkin olla tehokas väline torjuttaessa taantuma, sillä se edistää tuotannon ja työllisyyden elpymistä.

4.2 **Kestäväpohjaisten tuotanto- ja kulutusmallien** toteuttamisessa saavutetun edistyksen analyysistä ilmenee eräitä ristiriitaisia suuntauksia. Vaikka EU käyttää aiempaa tehokkaammin resursseja, materiaalien kysynnän kasvu jatkuu edelleen. Energian osalta sähkön kulutus kasvaa, mutta energian loppukulutus on alentunut. Vaarallisten jätteiden tuottaminen on lisääntynyt, kun taas muiden kuin mineraalijätteiden määrä on vähentynyt ja kierrätys on lisääntynyt. Lisäksi ajoneuvojen määrä kasvaa jatkuvasti, mutta saastepäästöt ovat vähentyneet, mikä johtuu suurelta osin kuljetusten määrän alenemisesta ja tehokkaampien moottorien yleistymisestä.

4.2.1 Analysoitujen indikaattorien antama ristiriitainen kuva osoittaa, että edistyksestä huolimatta tarvitaan lisätoimia, jotta saavutetaan tavoite erottaa talouskasvu ja resurssien käyttö toisistaan ekosysteemien kuormituskykyä kunnioittaen. Lisäksi on välttämätöntä tarkastella lähemmin kulutuksen ja tuotannon keskinäistä riippuvuutta ja edistää tuotteiden elinkaaren käsitteitä. Tämän vuoksi on investoitava nykyistä enemmän valvuttamistoimiin, jotta edistetään ympäristön kannalta entistä vastuullisempia tuotanto- ja kulutusmalleja.

4.3 **Sosiaalista osallisuutta** koskevat indikaattorit osoittavat pikemminkin myönteistä kehityssuuntausta ja köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen riskin vähenemistä. Köyhyysriski lisääntyy kuitenkin 25–49-vuotiaiden keskuudessa, kuten myös nuorisotyöttömyys hieman alhaisemmassa määrin 18–24-vuotiaiden keskuudessa. Köyhyyden vakavuusaste, tulonerot, pitkäaikaistyöttömyyden aste ja sukupuolten väliset palkkaerot ovat sitä vastoin alentuneet.

4.3.1 Kielteisiä suuntauksia ovat seuraavat: köyhien työntekijöiden määrän lisääntyminen, elinikäiseen oppimiseen osallistumisen riittämätön kasvu vuoden 2010 tavoitteen saavuttamiseksi sekä tarve vähentää edelleen koulunkäynnin keskeyttämistä.

4.3.2 Vaikka Eurostatin kertomuksen antama kuva on melko myönteinen, on parannettava koulunkäynnin keskeyttämistä ja elinikäistä oppimista koskevia tuloksia. Köyhyysriski on nimittäin suurempi niillä henkilöillä, joiden koulutustaso on alhainen. Perus- ja ammattikoulutus on myös keskeisessä asemassa, jotta voidaan hyödyntää vihreän talouden kehitykseen liittyviä työllisyysmahdollisuuksia, sillä se edellyttää uusien ekologisesti tehokkaiden teknologioiden kehittämistä ja osaamisen mukauttamista teknologisiin innovointiprosesseihin. Koulutus on siis tärkeää, sillä sen myötä nuoret pääsevät mukaan työelämään ja sen avulla voidaan vastata niiden työelämässä jo olevien henkilöiden tarpeisiin, joiden on kohdattava käynnissä oleviin muutoksiin perustuva uudenlainen kysyntä.

4.4 **Väestökehityksen muutosten** analyysistä ilmenee merkittäviä parannuksia ikääntyneiden työntekijöiden työllisyysasteen, yli 65-vuotiaiden elinajanodotteen ja yli 65-vuotiaiden köyhyysriskin alenemisen osalta.

4.4.1 Näistä parannuksista huolimatta sosiaaliturvaan käytetyt varat sekä julkinen velka ovat nousseet määrällisesti ja laadullisesti. Nykyinen väestökehityksen muutos – etenkin syntyvyyden aleneminen ja elinajanodotteen kasvu sekä tästä johtuva sukupolvien välinen epätasapaino – aiheuttaa haasteen luoda vastavuoroisesti osallistava yhteiskunta, säilyttää julkiset menot kestäväpohjaisella tasolla sekä mukauttaa sosiaaliturvamenoja muuttuneisiin tarpeisiin, joihin sisältyvät eläkkeiden, terveydenhuollon ja pitkäjänteisen terveydenhoidon lisääntyvät kysyntä.

4.5 **Kansanterveyden** analyysistä ilmenee parannuksia, sillä ihmisten elinika on pidentynyt ja he pysyvät terveisinä aiempaa pidempään. Elinajanodote on noussut, kroonisiin sairauksiin kuolleiden sekä itsemurhien määrä on vähentynyt. Lisäksi myrkyllisten kemiallisten aineiden tuotanto, vakavien työtapaturmien määrä ja melulle altistuminen on alentunut. Tästä myönteisestä kehiksestä huolimatta eri sosioekonomisilla ryhmillä ei edelleenkaan ole yhtäläisiä terveydenhoitomahdollisuuksia.

4.5.1 Kansanterveyden käsite kattaa erilaisia sosiaalisia, taloudellisia ja ekologisia kehitysnäkökohtia (työterveys ja -turvallisuus, terveydenhoidon rahoitus, altistuminen saasteille jne.). Kansanterveys on yksi EU:n kestävä kehityksen strategian keskeisistä haasteista, joka edellyttää suuria ponnistuksia yhteisen ja analyyttisen lähestymistavan saavuttamiseksi, jotta voidaan yhdistää kestävä kehityksen kolme alaa, joita usein tarkastellaan erikseen.

4.6 **Ilmastonmuutosta ja energiaa** käsittelevien indikaattorien analyysistä ilmenee eräitä merkittäviä parannuksia. Energian ja talouskehityksen vahvan yhteyden vuoksi talouskriisi on kuitenkin vaikuttanut huomattavasti asianomaisiin suuntauksiin. Myönteisiä muutoksia ovat seuraavat: kasvihuonekaasupäästöjen vähenemisen ansiosta EU on lähentynyt vuoteen 2020 asetettua 20 prosentin päästövähennystavoitettaan ja vuoteen 2012 asetettua Kioton tavoitetta; uusiutuvien energialähteiden osuus energiasta on kasvanut, ja on mahdollista saavuttaa vuoteen 2020 asetettu tavoite kattaa 20 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta uusiutuvilla energialähteillä; uusiutuvien energialähteiden käyttö on lisääntynyt liikenteessä. Myös energiankysyntä on alentunut.

4.6.1 Kielteistä kehitystä edustavat kuitenkin seuraavat seikat: tuontienergiariippuvuuden kasvu vuodesta 2000 vuoteen 2009; uusiutuvien energialähteiden 21 prosentin osuutta sähköntuotannosta ei ole saavutettu; vaatimaton edistymisen lämmön ja sähkön yhteistuotannossa sekä verotaakan siirtämisessä työstä resurssien käyttöön.

4.6.1.1 Energian tuotanto ja kulutus ovat keskeisimmät hiilidioksidipäästöjen ja näin ollen globaalin ympäristövaikutuksen aiheuttajat. Tämän vuoksi teknologinen innovointi energia-alalla on erittäin tärkeää. Uusiutuvien energialähteiden ja energiatehokkuuden kehittäminen saattaa ilmastoa muuttavien kaasupäästöjen leikkaamisen ohella tuoda mukanaan taloudellisia ja sosiaalisia etuja, sillä siihen liittyy uutta työpaikkoja luovaa toimintaa ja sen myötä ympäristönsuojelu yhdistetään talouskasvuun ja työllisyyden lisäämiseen.

4.6.1.2 Tätä varten on varmistettava, ettei talouskriisi vaaranna käynnissä olevaa talouden viherryttämisen prosessia, joka vaikuttaa erityisen haavoittuvalta nykyisessä taantumavaiheessa.

4.7 Myös **kestäväpohjaisen liikenteen** alalla havaitut muutokset johtuvat osittain talouskriisistä. Sen vuoksi etenkin kuljetusten määrä on vähentynyt, minkä vuoksi liikenneonnettomuuksien määrä sekä kasvihuonekaasupäästöt ja energiankulutus ovat alentuneet, mutta niiden erottaminen taloudesta on kuitenkin ollut vain suhteellista.

4.7.1 Myönteisiä suuntauksia ovat edistymisen uusien ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä sekä ilmansaastetasojen alentamisessa. Kielteisiä suuntauksia on sen sijaan havaittavissa tavarankuljetuksissa ja henkilöliikenteessä, joissa ei ole siirrytty ympäristöä vähemmän rasittaviin kuljetusmuotoihin.

4.7.1.1 Liikenneala on monitahoinen sektori, ja sen kriittiset osatekijät perustuvat eri syihin, joita ovat myös elämäntapa ja kulttuurista riippuvat kulutusmallit. Tässä suhteessa liikenne

on esimerkki siitä, että ollakseen tehokasta ilmastonmuutoksen torjunta ei voi rajoittua vain poliittisiin toimiin ja teknisiin valintoihin, vaan siinä on ensi sijassa puututtava ihmisten päivittäisiin rutiineihin.

4.8 Luonnonvarojen suojeluun tähtäävät toimet ovat johtaneet eräisiin myönteisiin tuloksiin, mutta edelleen on paljon tehtävää. Useiden yleisten lintulajien määrä ja moninaisuus on säilynyt vakaana, mutta kalavarojen ylikäyttö jatkuu edelleen⁽³⁾. Luonnontilaisten alueiden määrä on kasvanut, mutta taajama-alueiden laajeneminen jatkuu edelleen maatalousmaan ja puolitain luonnontilaisten alueiden kustannuksella.

4.8.1 Luonnonvaroja tarvitaan paitsi ihmisten tuotanto- ja kulutustoiminnan kehittämiseksi myös ekosysteemien tasapainon säilyttämiseksi, sillä niiden muuttuminen saattaa aiheuttaa peruuttamattomia muutoksia koko planeetalle. Tämän vuoksi tarvitaan merkittäviä toimia ympäristön pilaantumisen pysäyttämiseksi siten, että säilytetään maaperän luonnonvara ja sen resursseihin liittyvä luonnon monimuotoisuus.

4.8.2 On pikaisesti korjattava ekologisten indikaattorien puute ja määritettävä lisäindikaattoreita, jotta ne kuvaavat nykyistä paremmin luonnonvarojen tilannetta sekä nykyisiä ja tulevia julkisia hyötyjä, jotka perustuvat toimiviin ekosysteemeihin.

4.9 Globaalin kumppanuuden kehittyminen vuodesta 2000 näyttää myönteiseltä huolimatta kriisin kielteisestä vaikutuksesta kauppavirtoihin (mikä johtuu tuonnin lisääntymisestä kehitysmaista ja EU:n maataloustukien vähenemisestä), kestävän kehityksen rahoitukseen ja luonnonvarojen hallintaan.

4.9.1 Sitä vastoin kehitysmaihin kohdennettavan virallisen kehitysavun osuus bruttokansantulosta on noussut vain vähän, joten vuoden 2010 tavoitetta ei voida saavuttaa. EU:n ja kehitysmaiden välinen ero hiilidioksidipäästöissä on kaventunut, mikä johtuu päästöjen lisääntymisestä kehitysmaissa ja päästöjen vähentymisestä EU:n jäsenvaltioissa.

4.9.2 Globaali kumppanuus on EU:n kestävän kehityksen strategian perusluonteinen ulottuvuus: kestävän kehityksen keskeisenä haasteena on torjua laaja-alainen köyhyys, epätasa-arvo

sekä kehityksestä jäljessä olevien maiden ja kehitysmaiden puuttuvat mahdollisuudet hyödyntää resursseja. Tämän vuoksi köyhimpiä maita on autettava siirtymään oikeudenmukaisesti kestäväan kehitykseen ottaen huomioon maailman väestömäärän lisääntyminen, elintasoa koskevat kasvavat odotukset sekä raaka-aineiden kulutuksen kasvu.

4.10 Hyvän hallintotavan tasoa mittaavat indikaattorit osoittavat sekä myönteistä että kielteistä kehitystä. Myönteiseen kehitykseen sisältyvät seuraavat seikat: a) EU:n lainsäädännön rikkomistapausten merkittävä väheneminen jäsenvaltioissa; b) vuodesta 2007 vuoteen 2009 unionin direktiivien siirtäminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on ylittänyt 98,5 prosentin tavoitteen; c) sähköisen hallinnon käyttömahdollisuus julkisissa peruspalveluissa sekä sen hyödyntäminen jäsenvaltioiden kansalaisten keskuudessa on lisääntynyt; d) puolet haastatelluista on ilmoittanut luottavansa Euroopan parlamenttiin. Kielteistä kehitystä edustavat seuraavat seikat: e) äänestysviikkoauden aleneminen kansallisissa vaaleissa samoin kuin Euroopan parlamentin vaaleissa, joissa äänestysviikkoa on ollut alhaisempi kuin kansallisissa vaaleissa (yli 20 prosentin ero 27 maassa, vain yhdessä maassa tulos on päinvastainen); f) riittämätön edistyminen siirtymisessä verotukseen, jossa ympäristöveroilla on nykyistä suurempi osuus kokonaisverotuloista.

4.10.1 Hallintotavan käsite liittyy tiiviisti kestäväan kehitykseen sekä sosiaalisen ja sukupolvien välisen tasa-arvon periaatteen vahvistamiseen, ja se edellyttää, että tulevien sukupolvien intressit otetaan huomioon nykyisissä sukupolvien välisissä sopimuksissa. Hyvä hallintotapa edellyttää demokraattisen yhteiskunnan kehitystä ja talouselämän, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan täysimääräistä osallistumista siten, että parannetaan kansalaisten ja poliittisten päätöksentekijöiden vuoropuhelurakenteita.

4.11 ETSK katsoo, että kansalaisyhteiskunnan vaikuttaminen ja osallistuminen ovat keskeisen tärkeitä tekijöitä, jotta edistytään kestävän kehityksen toteuttamisessa ja EU:n kestävän kehityksen strategian vakiinnuttamisessa. Jotta varmistetaan kansalaisyhteiskunnan osallistuminen ja mahdollistetaan sen panos kestävän kehityksen toteuttamiseen, on laajennettava mahdollisuuksia valvettua ja saada tietoa kestäväpohjaiseen kehitykseen liittyvistä seikoista.

4.12 Entistä tehokkaamman viestinnän varmistamiseksi tarvitaan nykyistä tehokkaampia parametreja, joilla mitataan kestävän kehityksen toteuttamisessa saavutettua edistystä. Erityisesti on asianmukaista jatkaa ETSK:n viitoittamalla tiellä ja tukea sellaisten talouden kehitystä mittaavien, muihin tekijöihin kuin bkt:hen perustuvien uusien indikaattorien laatimista⁽⁴⁾, joiden avulla voidaan talouden arvioinnin ohella ottaa huomioon ympäristön ja sosiaalinen laadun arviointi. Analyysissa on otettava huomioon sekä määrällinen että laadullinen ulottuvuus, ja siinä on myös voitava tutkia sitä, miten sosiaaliset toimijat suhtautuvat kestäväan kehitykseen liittyviin kysymyksiin ja arvioivat niitä.

⁽³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kalastus- ja vesiviljelytuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä”, EUVL C 181, 21.6.2012, s. 183.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”BKT ja muut indikaattorit – kansalaisyhteiskunnan osallistuminen täydentävien indikaattorien valintaan”, EUVL C 181, 21.6.2012, s. 14.

4.13 Sellaisen asianmukaisen tiedotusjärjestelmän kehittäminen, joka ei palvele pelkkää tiedon välitystä, liittyy päätöksenteko- ja politiikkaprosessiin ja muodostaa perustan, johon voidaan kytkeä sosiaalisten preferenssien järjestelmä. Tämän vuoksi sosiaalisen ja ekologisen edistyksen merkityksestä käytävässä keskustelussa ja siihen perustuvassa uusien indikaattorien ja tulkintavälineiden etsimisessä on oltava aktiivisesti mukana asiantuntijoita, poliittisia ja yhteiskunnallisia tahoja ja kansalaisyhteiskunnan edustajia päätöksentekoon liittyvän demokraattisen osallistumisen kautta.

4.14 ETSK panee myös merkille, ettei kertomukseen sisälly Eurostatin työhön perustuvia tulevaisuuden näkymiä, ja kehottaa selventämään sitä, miten politiikkojen ja tulevien suuntausten kehittyminen otetaan huomioon komission ja jäsenvaltioiden työssä.

Bryssel 23. toukokuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON
